

AANPAK BIJ VERMOEDEN VAN GEWELD

EIGEN AANPAK:

WERK SAMEN MET:

TIPS (details zie keerzijde of www.ifgeweld.be):

ANAMNESE

IDENTIFICEER (*ask*)

Vraag zelf naar geweld bij elk vermoeden

EVALUEER (*assess*)

Urgent
(lokalisatie, levensbedreigend, suïcide, seksueel misbruik)?

ja

Spoedgevallendienst of crisiscentrum of
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK)

Kan het slachtoffer autonoom beslissen?
of
Is er geschikte vertrouwenspersoon?

nee

Centrum Algemeen Welzijn (CAW),
Slachtofferhulp,
Thuishulp,
Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ),
OCMW,
Sociale Hulp,
Mutualiteit,
Centrum voor Gezinsplanning en Seksuele Opvoeding (CGSO),
Integrale Gezins hulp, Kind en Gezin (K&G),
Centrum Leerlingen Begeleiding (CLB),
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK)
Comité Bijzondere Jeugdzorg (CBJ)

ADVISEER (*advice*)

Toon bezorgdheid en beschikbaarheid voor alle betrokkenen
Benoem duidelijk het geweld
Informeel over rechten en mogelijke ondersteuning
Bespreek eigen mogelijke rol

ASSISTEER (*assist and agree*)

Evalueer gevolgen, weerslag en wensen

Is er direct gevaar? (ernst, escalatie, geen hulp)
of
Is er bereidheid tot inschakeling speciale hulpverlening?
of
Wil het slachtoffer thuis verlaten?
of
Zijn er kinderen betrokken?

ja

Is een veiligheidsplan thuis mogelijk?

Ga persoonlijke hulpbronnen na
Evalueer sociale situatie

nee

Is een ander veilig onderdak beschikbaar?

Is er medewerking van pleger(s)/verzorgenden/familie?

ja

Regel hospitalopname, vluchthuis (CAW) of RVT

VERZORG CONTINUÏTEIT (*assure follow-up*)

GEDETAILLEERDE VASTSTELLING IN DOSSIER
MAAK ATTEST

Overleg met OCMW of CAW of MELDPUNT of VK
CAW (slachtofferhulp - justitiële hulp)
CLB, CGG, K&G, CAW jongerenwerking, JIP, CGSO

Werk samen met gespecialiseerde hulpverlening
Blijf betrokken in alle fasen van hulpverlening
VOLG ZELF ACTIEF OP

Klacht, melding of juridisch advies (advocaat)

Contacteer bij nood zelf procureur (tel. via politie) voor
beschermende maatregelen

DENK AAN GEWELD BIJ: Risicofactoren, lichamelijke letsels, vage of herhaalde klachten, angsten, depressie, afwijkende gedragingen,...

Één spoeddienst per arrondissement beschikt over set seksuele agressie die na opdracht door procureur binnen de 72 uur moet worden afgenomen

Stel neutrale, empathische, maar expliciete vragen, zoals bv.:

"Hoe gaat het thuis; zijn er spanningen, heeft iemand u pijn gedaan?"

"Heeft iemand u thuis al ooit geïntimideerd of bedreigd?"

"Heeft iemand u al ooit verplicht dingen te doen die u niet wilde?"

"Bij zwangerschap is er vaak spanning in het gezin, soms zelfs agressiviteit; daarom vraag ik dit aan al mijn zwangere patiënten..."

"Ik vind het vervelend u te moeten zeggen dat dit op mishandeling lijkt"

"Ik vraag hulp aan bij een team dat daarvoor speciaal werd opgericht"

"Hoe voelt u zich hierbij?"

"Wat denkt u ervan?"

"Wat wenst u te doen?"

VEILIGHEIDSPLAN:

Bepaal welke factoren het geweld uitlokken, alsook de gewenste aanpak
Help ontsnapingsmogelijkheden te voorzien
Stel een lijst samen met belangrijke telefoonnummers
Zoek een vertrouwenspersoon of plaats voor een reistas met persoonlijke documenten, medische certificaten, geld en kleren
Licht de kinderen in over wat ze moeten doen als er iets gebeurt en waar ze onderdak en bescherming kunnen krijgen
Licht hulpverleners in over wat ze moeten doen als ze iets waarnemen

MEDISCH DOSSIER:

Datum en uur van onderzoek
Onderscheid objectieve en subjectieve feiten
Beschrijf letsels en functionele weerslag
Medische gegevens enkel meegeven in gesloten omslag 'medisch geheim'

ATTEST:

Identificatie van slachtoffer en arts, datum, uur
Geef aan of er direct gevaar is; in functie daarvan zullen de publieke instanties actie ondernemen
Werkonbekwaamheid in functie van dagelijkse activiteit (ook huisvrouw/kind)
Overhandig persoonlijk aan slachtoffer of hou dit in dossier

→ = altijd doorlopen, ⇒ = doe zeker beroep op MELDPUNT = Meldpunt Ouderenmis(be)handeling, CGG = Centrum Geestelijke Gezondheidszorg, JIP = Jongeren Informatie Punt

Wilt u meer informatie? Zie www.ifgeweld.be

Anvragen voor LOK-werking, navorming en informatie, kunt u richten aan: Project IFG - Domus Medica, Sint-Hubertusstraat 58, 2600 Berchem

© Domus Medica vzw November 2010

Tel: 03 281 16 16; Fax: 03 218 51 84; E-mail: annemie.verwilt@domusmedica.be

met de steun van

WAT IS INTRAFAMILIAAL GEWELD?

Het handelen of nalaten van handelen, veelal herhaald, van iemand die in een persoonlijke relatie staat met het slachtoffer. Hierdoor lijdt deze lichamelijke, emotionele, morele of materiële schade of zal hij er vermoedelijk aan lijden. Deze persoon kan zich hiertegen niet verweren. Dit omvat tevens verbale agressie en seksuele handelingen of contacten tegen de wil van de betrokkene in, evenals cultuurgebonden gedragingen, straffen of rituelen die schade kunnen berokkenen, evenals verwaarlozing (al dan niet bewust).

GEWELD KOMT VOOR IN ALLE MILIEUS

VORMEN

- **Psychische mishandeling:** bijv. schelden of roepen, intimideren of chanteren, negeren of betuttelen, domineren, isoleren, relatie verbreken, waardegevoel ontnemen, de ander steeds controleren.
- **Fysieke mishandeling:** bijv. klappen om de oren, stompen, aanvallen.
- **Financieel of materieel misbruik:** bijv. het wegnemen van waarden of goederen, afnemen van pensioen, overdreven financiële compensatie voor verstrekte hulp, misbruik van volmachten, controle van gezinsbudget, geen zakgeld.
- **Schending van rechten:** bijv. vergrendelen van verblijf, fixeren of onrespectvol omgaan bij verzorging.
- **Seksueel misbruik:** bijv. ongevraagd ontkleden of aanraken van intieme zones, ongewenste seksuele handelingen in het bijzijn van of met de oudere of verkrachting.

HOUDING

- Wees aandachtig voor risicofactoren en signalen van intrafamiliaal geweld.
- Vraag zelf naar geweld: weinig slachtoffers beginnen er spontaan over.
- Heb aandacht voor uw eigen waarden, emoties en omgang met geweld.
- Blijf in alle stappen actief betrokken bij de begeleiding.
- Neem uit eigen beweging contact op, na een afgesproken tijd.

VRAAG NAAR GEWELD BIJ (ASK)

- **Risicofactoren:** jeugdige partnerrelaties, vroege zwangerschap, scheiding of andere spanningen in gezin, sociaaleconomisch moeilijke leefomstandigheden, antecedenten of moeilijkheden van het kind (gedragsproblemen, ongewenst kind). Problemen bij ouders of partners (depressie, laag zelfbeeld, heeft geweld overleefd, alcoholmisbruik).
- **Klachten:** vage, tegenstrijdige of herhaalde klachten bij slachtoffer of kinderen, concentratie- en leerstoornissen.
- **Lichamelijke letsels:** letsels in verschillende fasen van genezing, herhaald voorkomend (bijvoorbeeld breuken) of typische tekenen van (moedwillige) verbranding (handjes ondergedompeld, sigarettenstippen) of letsels aan nek, gynaecologische letsels of soa bij kind of oudere.
- **Gevoelens van angst of depressiviteit** (moedeloosheid, hopeloosheid), **suïcidaliteit of volgende gedragingen:**

Gedrag slachtoffer

- schuldgevoelens en schaamte
- vraagt om goedkeuring partner
- neemt nauwelijks het woord
- weigering onderzoek
- weigering huisbezoek
- lange tijd tussen letsel en raadplegen of laat raadplegen in langdurig proces

Gedrag kinderen

- schuldgevoelens
- brutaliteit, agressiviteit
- verstoorde slaap, leer- of voedingsproblemen
- rigide, seksuele houding
- kinderen handelend als hulpjes van moeder, te braaf, te bezorgd
- automutilatie

Gedrag pleger

- dominantie
- agressiviteit
- antwoordt in plaats van slachtoffer
- gebrek aan affectiviteit
- uit zich emotioneel moeilijk
- minimaliseert feiten
- vraagt bevestiging van eigen visie

EXPLORATIE (ASSESS)

- Bevraag eerst de klachten, daarna pas de relaties.
- Stel neutrale, empathische, maar expliciete vragen (zie web).

ADVIES (ADVICE)

- Toon uw interesse, openheid, neutraliteit en empathie.
- Geef duidelijk aan dat grenzen overschreden worden en dat u het als geweld ziet.
- Maak een duidelijk onderscheid tussen handelingen en personen.
- Informeer het slachtoffer over hulpverlening en rechten.
- Bevorder autonomie en onafhankelijkheid.

BEGELEIDING (ASSIST EN AGREE)

- Evalueer gevolgen, weerslag en wensen van slachtoffer.
- Probeer niet het probleem op te lossen en alleen op onderzoek te gaan; overleg en werk samen met speciale hulp.
- Veiligheidsplan: bepaal welke factoren het geweld uitlokken en bespreek welke aanpak daarbij mogelijk is.
- Help ontsnapingsmogelijkheden te voorzien: benoem 'neutrale' onthaalplaatsen.

CONTINUÏTEIT (ASSURE FOLLOW-UP)

Een volledig gedetailleerd verslag wordt in het dossier bewaard (zie standaarddossier op web).

- Overhandig persoonlijk aan de patiënt een attest en bewaar een gedateerd exemplaar in het dossier (zie standaardattest).
- Als een slachtoffer klacht neerlegt, moeten meer uitgebreide medische gegevens worden meegegeven enkel onder gesloten omslag met de mededeling 'medisch geheim'.
- Bij noodgeval dient de politie op basis van uw inschatting van ernst (noodsituatie) het telefoonnummer van de procureur te geven.

BIJKOMENDE HULPVERLENING

Diensten voor Slachtofferhulp (www.wvc.vlaanderen.be/welzijnjustitie/slachtofferhulp): maatschappelijke en juridische begeleiding.

Centra Algemeen Welzijn (www.caw.be): opvang, sociale steun, onderkomen, soms gezinsbegeleiding en dadertherapie.

Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CCG): sommige CCG hebben zich speciaal toegelegd op slachtofferhulp of dadertherapie.

Vertrouwenscentra Kindermishandeling (www.kindermishandeling.org): advies of melding, exploratie en begeleiding.

Steunpunt/Meldpunt Ouderenmishandeling (www.meldpuntouderenmishandeling): advies of melding mishandeling van ouderen (55+).

Verdere informatie vindt u op sociale kaarten (zie www.ifgeweld.be of www.soka.be).